HEVOSET

Hinnanmuodostukseen vaikuttavista tekijöistä omassa yrityksessä voisi koota jonkinlaisen tietopaketin asiakkaille. **PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ SIRPA PUSSINEN, HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU**

Tukkilan talli tyhjeni

Vääristynyt hinnoittelu ja jatkuva kustannusnousu saivat porvoolaiset Outi ja Heikki Tukkilan luopumaan täysihoitotallin pidosta.

SAARA OLKKONEN

Lotte-aasi odottaa uusia kavereita. Vaikka 14-paikkainen talli oli täynnä, sen tuotto ei riittänyt takaamaan yrittäjille itselleen palkkaa.

PORVOO (MT)
Keskikokoisen täyshoitotallin pito ei lyö leiville edes pääkaupunkiseudun tuntumassa tilalla, jossa harjoitetaan myös maaseutumatkailua ja jossa rehut tulevat tilan omilta pelloilta.

Tukkilan tilalla Porvoon Kerkkoossa ongelma alkoi näkyä toden teolla pari vuotta sitten. Silloin asiaa helpotti se, että **Outi Tukkila** oli kouluttautunut yrittämisen ohella ja sai ansiotöitä. Tallin arki jäi pääosin **Heikki**-puolison hartioille.

”Tänä keväänä tulimme kahden tien risteykseen: laitetaanko hanskat naulaan vai mitä tehdään”, hän toteaa rauhallisesti mutta silmistä kuultaa mielipaha.

”Laskimme, että olemme pitkälti omasta selkänahastamme mahdollistaneet toisten harrastuksen. Se ei tietenkään ole asiakkaiden vika, mutta näinkään ei voida jatkaa.”

Asiakkaista ei ollut pulaa. Kaikki 14 täysihoitopaikkaa ovat olleet koko ajan täynnä.

Taantuman tuomiin asiakkaiden maksurästeihinkään ei olla törmätty.

”Tosin koulutukseni ansiosta olen oppinut laatimaan niin tarkan sopimuksen, että vastuut ovat selvät molemmin puolin. Meidän sopimus on kolmatta sivua pitkä”, kiinteistövälittäjänä toimiva Outi toteaa napakasti.

Pääsyy on viime vuosien kustannusnousu. ”Pelkästään tallin ja maneesin sekä muiden tilojen sähkölaskuun menee summa, joka vastaa yhden ihmisen vuoden palkkaa.”

Harmaan talouden rajoilla

Outi Tukkila katsoo, että varsinkin ratsastuspuolella kannattavuusvaikeuksia häpeillään ja siksi niistä ei puhuta. ”Kasvojen antaminen sille, että mukavan harrastuksen leimaa kantavalla alalla meneekin heikosti, on vaikeaa.”

”Tilanteen myöntäminen niin itselle kuin muille ei ole helppoa. Tyhjän päälle ei kukaan voi heittäytyä. Siksi on helpompaa pitäytyä vanhassa, vaikka se ei kannattaisikaan enää.”

Tilanteeseen on hänen mukaansa useita syitä, kun kustannustekijät aina vaihtelevat yrityksestä toiseen.

Tukkila sanoo suoraan tyyliinsä, että yksi syyllinen on harmaa talous. Pienet muutaman hevosen yksityistallit polkevat hintoja. Lisäksi alalle on tyypillistä käyttää paljon harjoittelijoita sekä hevosrakkaita tyttöjä aputyövoimana.

Outi Tukkilan mielessä vaihtelevat helpotus ja pettymys tallinpidon lopetuksesta.

Tukkila tuntee muitakin hevosyrittäjiä kuin tallinpitäjiä, ja vääristyneen hinnoittelun aiheuttamat vaikeudet tuntuvat hänen arvionsa mukaan myös rehellisesti vastuunsa hoitavien ammattilaisten arjessa.

Ei matematiikkaa

Kun hevoset ovat sekä ammatti että harrastus, tallille muodostuu tiivis sosiaalinen piiri.

Maneesin pohja on uusittu uusia vuokralaisia varten.

Suomenhevoskasvatus jatkuu, vaikka tallitoiminnasta luovutaan.

Outi toteaa kuivakkaasti, että hevosyrittäjien enemmistölle ammatinharjoittamista voi verrata koulunkäyntiin, jossa opiskellaan enemmän uskontoa kuin matematiikkaa.

Tukkilatkin kokivat alkukesällä muutoksista kertomisen pitkäaikaisille, tutuille asiakkaille ikävänä ja vaikeana. Kaikki eivät ymmärtäneet taloudellisia perusteluja.

”Meistä on sääli ja suru, että jouduimme selkä seinää vasten rahan kanssa. Olemme ryhtyneet alalle silkasta rakkaudesta hevosiin.”

”Olemme tehneet kaiken voitavamme, että voisimme laskuttaa korkeampaa vuokraa kuin alueella yleisesti. Mutta ei itseään voi täysin ulos hinnoitella.”

Hinnat markoissa

Yrittäjä arvioi hevosalan juuttuneen palvelujen hinnoittelussa markka-aikaan. Heinän hintakin on sama kuin 10–15 vuotta sitten. Myös hevosten hinnat ovat olennaisesti halventuneet, mikä on harrastajamäärien kasvua ajatellen hyvä, mutta hevoskasvatusta se jarruttaa.

”Ei kasvattaminen ole koskaan ollut tuottoisaa, mutta nyt kauppa seisoo ihan täysin”, useita palkittuja suomenhevosvarsoja kasvattanut ja kasvattamista edelleen jatkava Outi Tukkila sanoo.

Hän tietää, että monella talliyrittäjällä on sormi suussa: mistä otetaan rahat investointeihin. Ensi vuodenvaihteessa voimaan astuvat tilamääräykset tietävät monelle isoja järjestelyjä.

Talven maneesionnettomuus Laukaassa aiheutti yrityksissä kalliita selvityksiä, kun yrittäjät pyrkivät rauhoittamaan asiakkaita omien rakennusten kestävyydestä ja laillisuudesta.

Vaellustalli vuokralaiseksi

Vaikka näistä ei olisi tullutkaan tilalle lisäkustannuksia, pariskunta ei halunnut joutua syvenevään talouskierteeseen vaan asiaan päätettiin puuttua ajoissa. ”Emme ole onneksi tyyppiä, jotka jäisivät sohvannurkkaan murehtimaan.”

Isäntä on kunnostanut hevostiloja – muun muassa maneesin pohja uusittiin. Pitkien neuvottelujen jälkeen tätä uutista kirjoitettaessa Tukkilat solmivat vuokrasopimuksen ulkopuolisten yrittäjien kanssa, jotka alkavat pyörittää tiloissa vaellustallia.

Isoista muutoksista huolimatta tilan tulevaisuus on turvattu. Outi jatkaa kiinteistöalalla, Heikki miettii omaa tilannettaan.

Aamiaismajoitus- ja kokouspalvelut jatkuvat. Pihaa jäävät elävöittämään matkailuun kuuluvat alpakat, Lotte-aasi ja kanalauma. Pihatosta ja kesällä laitumelta löytyy jatkossakin takuuvarmasti jalostettavia suomenhevosia.

KAIJALEENA RUNSTEN

Ravurien kasvattajapalkinnot porrastetaan

Ravihevosten kasvattajapalkkiot maksetaan vuodesta 2016 alkaen porrastettuina. Samalla koko palkkiosumma nousee 100 000 eurolla viime vuoteen verrattuna.

Uudistuksen tavoitteena on Suomen Hippoksen mukaan suunnata kasvattajapalkinnot nykyistä nopeammin palvelemaan kotimaista kasvatustoimintaa. Sen toivotaan kannustavan kasvattajia liikuttamaan ja valmentamaan varsoja ja nuoria hevosia entistä tavoitteellisemmin, mikä näkyisi terveempinä ja kestävämpinä juoksijoina.

Tähän asti kasvattajapalkkio on ollut kymmenen prosenttia kaikilla kilpailevilla ikäluokilla. Jatkossa nuorten ikäluokkien osalta palkkio on 15 prosenttia, mistä se laskee kolmen portaan kautta viiteen prosenttiin.

Kasvattajakohtainen minimimaksu nousee 84 eurosta 150 euroon. Myös Kuninkuusravien ylimääräinen kasvattajapalkinto nousee nykyisestä 10:stä 15 prosenttiin.

Samalla maksatukset aikaistetaan toukokuulle. Se tukee kasvatusta, koska astutukseen ja varsomiseen liittyvät kustannukset ajoittuvat pääosin keväälle ja kesään.

Vuodesta 2015 alkaen kasvattajapalkintoihin on oikeutettu vain kasvattaja, jonka kaikki kasvatit juoksevat yhteensä vähintään 1 500 euroa.

Jatkossakin enintään 10 prosenttia hevosen ulkomailla juoksemista palkintorahoista lasketaan mukaan kasvattajapalkkioon niiltä kausilta, kun hevonen on 2–7-vuotias.

Kasvattajapalkinnot maksetaan uuden mallin mukaisesti ensimmäisen kerran toukokuussa 2016, koska ne perustuvat kasvattajan hevosten edellisen vuoden tuloksiin.

MT

Voit kommentoida juttua Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehdessä osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi.*

Hevosia Stadikalla 61 vuoden tauon jälkeen

Kilpahevosia nähtiin Helsingin Olympiastadionilla edellisen kerran 61 vuotta sitten olympialaisten päätöslajissa esteratsastuksessa. Kahden viikon päästä ”Stadikalla” nähdään pitkän tauon jälkeen kilparatsuja, kun esteratsastuksen kansallisen Grand Prix -sarjan finaalit kisataan pääkaupungissa.

Samalla pääkaupunkiseudun asukkailla on mahdollisuus tutustua monipuolisiin hevosharrastuksiin erilaisten näytösten muodossa. Järjestäjä Suomen Ratsastajain liitto tavoittelee jopa 10 000 katsojaa.

Kisa-alueen vieressä olevalle näyttelykentälle on vapaa pääsy. Siellä voi tutustua hevosiin ja poneihin sekä hevosyrityksiin.

Kaikki keppihevosratsukot toivotetaan mukaan lauantaina käytävän luokan palkintojenjakoon ja kunniakierrokseen juoksuradalla.

Ratsastuskisan järjestämiseen avautui harvinainen tilaisuus, koska Olympiastadionin nurmi uusitaan. Lisäksi esteradan pohjista on hyötyä Talviklassikko-jääkiekkoturnauksen järjestämisessä.

Hevosia varten D-katsomon taakse rakennetaan noin sata tilapäiskarsinaa.

Radat suunnittelee kansainvälinen ratamestari **Aki Ylänne**. Sunnuntain pääluokka, Volkswagen Leading Rider finaali, hypätään Helsingin olympialaisten esteradan mukaisesti.

MT

www.ratsastus.fi/hevoset_stadikalla

”Hevosala ei kärsi harmaasta taloudesta”

Ekonomi HTM **Ossi Sopen-Luoma** tekee selvän pesäeron verotuksellisen harmaan talouden ja hevosyritysten kannattavuusvaikeuksien välille. Ensimmäinen on hänen mukaansa viime vuosituhannelle joutava myytti, sen sijaan jälkimmäinen todellinen ongelma.

Hänen mukaansa harmaata taloutta ei esiinny ainakaan virallisista ratsastuskouluista puhuttaessa. Ravipuolella hän ei sitä kokonaan kiellä, mutta toivoo Suomen Hippoksen toimien muun muassa arvonlisäuudistuksen ja lisenssijärjestelmän suhteen auttavan tilannetta.

Janakkalan Tervakoskella asuva Sopen-Luoma on toiminut pitkään tilintarkastajana niin suurissa kansainvälisissä yrityksissä kuin kotimaan hevosyrityksissä.

”Varsinkin Suomen ratsastajainliiton hyväksymissä ratsastuskouluissa, jotka toimivat isojen kaupunkien alueilla harmaa talous on tuntematon käsite”, hän summaa.

Osakeyhtiömuotoisina niillä on tilintarkastajat. Lisäksi ne noudattavat maaseututyönantajia koskevaa työehtosopimusta.

Myös maataloutta harjoittavat tietävät Sopen-Luoman mukaan, että olisi suorastaan tyhmää yrittää ylläpitää mitään hevosiin liittyvää toimintaa harmaasti.

> »Kannattamattomuudesta seuraa lopuksi turhautuminen ja väsyminen. Kuvio on tuttu monelle, mutta ei siitä voi harmaata taloutta syyttää.«
>
> **OSSI SOPEN-LUOMA**

Talousasiantuntijakin myöntää, että siellä, missä on paljon pieniä yksityistalleja, tilanne on kimurantimpi.

”Kun sellaiseen otetaan omien hevosten lisäksi muutamia hoitohevosia, on kontrolloimaton alue, miten tunnollisesti he tulonsa ilmoittavat.”

”Jokainen ammattimaisesti toimiva yrittäjä tietää, että pimittämällä tuottoja ei voita mitään, koska hevosalalla on usein kuluja enemmän kuin verotuksessa vähennettävää. Sen sijaan arvonlisäverossa voi säästää ehkä vähän.”

Perustelut näkyviin

Sopen-Luoma kommentoi MT:n esimerkkejä toteamalla käytännön kulkeneen siihen suuntaan, että alle 20 hevosen täysihoitotalleja ei kannata pitää.

”Kannattamattomuudesta seuraa lopuksi turhautuminen ja väsyminen. Kuvio on tuttu monelle, mutta ei siitä voi harmaata taloutta syyttää.”

Sopen-Luoma korostaa **Sirpa Pussisen** tavoin hinnoittelun läpinäkyvyyttä asiakkaille.

”Täytyisi vain osata perustella omaa hintatasoa ammattitaidolla, hevosilla ja harrastusta varten rakennetulla ympäristöllä, jolla on merkitystä.”

Niillä ratsastajilla, jotka suhtautuvat harrastukseensa ja ennen kaikkea hevoseensa vakavasti, on vaatimukset kentän ja tallin suhteen.

Hän arvioi siksi, että maaseudulla 600 euroa on keskimäärin käypä korvaus, jos tallilla on tarjota maneesi ja hevosille täysihoito.

”Toki tämä yrittäjä häviää vertailussa, jos naapurissa tarjotaan 300–400 euron hintaan ’täysihoitoa’, vaikkei ole ratsastukseen sopivaa ympäristöä eikä aina rehujakaan.”

KAIJALEENA RUNSTEN

Palkkatyö tarvittaisiin pitämään tallia yllä

”Pitää tarkkaan miettiä, miltä pohjalta toiminta lähtee”, toteaa kirkkonummelainen **Noora Piili**, joka luopui yksityistallin pidosta heikon kannattavuuden ja opintojen loppuunsaattamisen vuoksi kaksi vuotta sitten.

”Sitten kun on varaa harrastaa hevostenpitoa myös itse, niin varmaan taas aloitetaan. Tilanne on valitettava. Meille tulee viikottain kyselyjä tallipaikasta”, hän sanoo.

Pääkaupunkiseudulla on moni lopettanut yksityistallin pidon tallimääräysten tiukentumisen vuoksi.

”Tallimme täyttää EU-säädökset. Mutta lantahuollon järjestäminen oli se, joka veti kustannukset kattoon, kun omaa maatilaa ei ole.”

Viikissä maatalousekonomiaa opiskelevana hän suosittaa varsinkin alalle aikovia tekemään ennakkoon asiantuntijan avulla kunnon laskelmat hoitotallin pidosta.

”Asiakkaat ovat vaativia: halutaan erityispalvelua. Moni ei ymmärrä sitä, kuinka paljon juoksevia kuluja on.”

”Itse en esimerkiksi koskaan lähtenyt tinkimään heinän ja kauran hintaa – tuottajan pitää saada niistä riittävä korvaus.”

Vaikka juoksevat kulut saakin kasaan, omalle työlle ei pystynyt ottamaan korvausta, mikä vastaa Tukkiloiden kokemusta. Samaan tulokseen Piili päätyi myös kandidaatintyössä, jonka hän teki hoitotallien kustannuksista vuonna 2010.

Yhdistelmänä voi toimia

Noora Piili arvioi, että tallipaikkojen vuokraaminen on järkevintä yhdistää muuhun yrittämiseen.

”Varsinkin maatilalla työmäärää ja kannattavuutta helpottavat koneet, kun pystyy koneellisesti puhdistamaan tarhat ja hoitamaan lannanpoiston sekä muita töitä.”

Myös isot ratsastuskoulut voivat Piilin arvion mukaan olla kannattavia, kun etenkin rakennuksista aiheutuvia korkeita kiinteitä kustannuksia voidaan tasata ratsastuskoulun ja tallipaikan vuokraajien välillä.

MT kertoi heinäkuussa Joensuun Hammaslahdella sijaitsevasta Korholan tilasta (MT 26.7.). Vaikka tilalla yhdistyvät yksityistallin pitoon maatalous, hevoskasvatus ja tietyn verran myös matkailupalvelut, paljon työtä sitovasta tallinpidosta on vaikea saada kannattavaa.

KAIJALEENA RUNSTEN

Hinnoittelun rajat vaihtelevat

”Joka tallin kustannusrakenne on ainutlaatuinen. Lattian muodostavat omat kustannukset ja katon se, mitä asiakkaat ovat valmiita maksamaan”, analysoi Hämeen ammattikorkeakoulun projektipäällikkö **Sirpa Pussinen**.

Pussinen vetää valtakunnallista Hevosyritys huippukuntoon -projektia, jossa keskitytään hevosalan yrittäjyyteen.

MT:n esimerkit vahvistavat hänen mukaansa sen, että tarkasti suunnitelleilla yrittäjilläkin on hankaluuksia hinnoittelussa.

Pussinen kaipaa alalle ammattimaisuuden korostamista: ”Oman työn arvostus luo perustan koko hevosalan arvostukselle.”

”Alalla tarvitaan hevosharrastajia ja yksityisiä pientalleja, mutta ne tarvitsevat ympärilleen hevosyritysten ja eri ammattilaisten palveluja.”

Vaikka oman talouden avaaminen asiakkaille voi tuntua vieraalta, läpinäkyvyys kustannuksia aiheuttavista tekijöistä mukaan lukien yrittäjien itsensä ja työntekijöiden ammattitaito on tärkeää.

”Hinnanmuodostukseen vaikuttavista tekijöistä omassa yrityksessä voisi koota jonkinlaisen tietopaketin asiakkaille”, hän ehdottaa.

Kustannusnousu huomioon

Pussinen kiinnittää **Outi Tukkilan** tavoin huomion siihen, että hintoja pitäisi hevosyrityksissä korjata säännöllisemmin, mielellään vuosittain, vastaamaan kustannusten nousua.

”Ei pidä liiaksi seurata vain sitä, mikä on oman alueen yleinen hintataso. Se johtaa herkästi alihinnoitteluun.”

Toinen tekijä, jota Pussinen suosittaa Sopen-Luoman tavoin tarkastelemaan toiminnan laajuuden ja investointien suhdetta: ”Onko kaikki hevospaikat täytetty ja saako joka paikasta tarvittavan myynnin?”

Hän muistuttaa, että ravialalla on lisäksi kannattavuuskriisi (MT 19.8.), jonka syyt ovat laajemmat kuin vain meneillään oleva taantuma.

Hevosyritys huippukuntoon -hankkeessa tehtiin alkuvuodesta kysely, jossa tiedusteltiin kannattavuusnäkymistä, kysyntätilanteesta sekä yrittäjien tulevaisuuden suunnitelmista. Siihen vastasi yhteensä 166 yrittäjää sekä ratsu- että ravipuolelta.

Tulokset julkistetaan kokonaisuudessaan loppusyksyllä.

KAIJALEENA RUNSTEN